

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-098-и назди Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” ба диссертатсияи докторанти фалсафа (PhD) Каримзода Муҳаммад Лалмуҳамад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳамадович) дар мавзуи “Ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) пешниҳод шудааст.

1. Таҳқиқоти диссертатсионии докторанти фалсафа (PhD) Каримзода Муҳаммад Лалмуҳамад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳамадович) “Ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ” буда, дар марҳилаи кунунӣ мубрамияти бештарро пайдо намудааст. Тағйирёбии иқлим ва таъсироти техногенӣ ба муҳити табиӣ бузург буда, ба пайдоиши маҷмуи равандҳои муҳандисӣ – геоэкологӣ ба монанди эрозияи соҳилҳо, лойғуншавӣ, ҷарпайдошавӣ, зеробмонӣ, авҷгирии ҷараёнҳои ярҷӣ, фуруғалтии нишебиҳо, шусташавии ғрунтҳо, ҷараёнҳои сели ва тағйирёбии ландшафт мусоидат менамояд. Бинобар сабаби гузаронидани таҳқиқоти ҳамаҷонибаи табиӣ оид ба динамикаи омилҳои геоэкологии минтақа дар шароити дигарғуншавии иқлим ва таъсири техногенӣ коркарди ҷораҳо оид ба коҳиш ва пешгуи хатарҳои табиӣ ва техногенӣ вазифаи актуалӣ ва аввалиндараҷа ба ҳисоб меравад.

Барои ноил гардидан ба ин мақсад вазифаҳои зерин роҳи ҳалли худро ёфтанд: таҳлили ҳолати кунунии ҷазои ҷуғрофӣ-геологии минтақа; омӯзиши мушкilotи геоэкологии ҷараёни болооби ҳавзаи дарёи Вахш ва муқовимати онҳо ба хавфҳои табиӣ ва геоэкологӣ ва таъсири ҷаъолияти техногенӣ; гузаронидани маҷмуи таҳқиқотҳои муҳандисӣ-геоэкологӣ бо истифода аз усулҳои муосир; муқаррар намудани шароити геоэкологии минтақа ҳангоми ҷаъолияти техногенӣ; арзёбии ҳолати гидрологӣ ва хокҳои минтақа; муайян намудани суръат, миқдор ва оқибати шусташавии соҳилҳои дарёҳои ҳавза; таҳияи ҷораҳои ҳифзкунандаи табиӣ доир ба беҳбуд бахшидан ба ҷазои табиӣ минтақа.

Докторанти фалсафа (PhD) Каримзода Муҳаммад Лалмуҳамад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳамадович) дар таҳқиқоти диссертатсионии худ

бори аввал ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ ошкор карда, шароити геоэкологии минтақа ҳангоми фаъолияти техногенӣ, ҳолати гидрологӣ ва ҳокҳои минтақа, суръат, миқёс ва оқибати шусташавии соҳилҳои дарёҳои ҳавза арзёбӣ ва муқаррар кардаст. Инчунин, тасдиқ кардааст, ки обанборҳо муҳити атрофро тағйир медиҳанд. Тадбири созандаи геоэкологии тартибдодаи мо имкон медиҳад, ки обанбор аз таҳшониҳои обовард ҳифз гардида, ҳаҷми тахминии сатҳи он нигоҳ дошта шавад.

Барои ноил гардидан ба ин мақсад вазифаҳои зерин роҳи ҳалли ҳудро ёфтанд: таҳлили ҳолати кунунии фазои чуғрофӣ-геологии минтақа; омӯзиши мушкilotи геоэкологии қараёни болооби ҳавзаи дарёи Вахш ва муқовимати онҳо ба хавфҳои табиӣ ва геоэкологӣ ва таъсири фаъолияти техногенӣ; гузаронидани маҷмӯи таҳқиқотҳои муҳандисӣ-геоэкологӣ бо истифода аз усулҳои муосир; муқаррар намудани шароити геоэкологии минтақа ҳангоми фаъолияти техногенӣ; арзёбии ҳолати гидрологӣ ва ҳокҳои минтақа; муайян намудани суръат, миқёс ва оқибати шусташавии соҳилҳои дарёҳои ҳавза; таҳияи чораҳои ҳифзкунандаи табиӣ доир ба беҳбуд бахшидан ба фазои табиӣ минтақа.

2. Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) мувофиқат мекунад. Мубрамии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он аст, рисола аввалин таҳқиқоти ҳамаҷонибаи илмӣ мебошад. Дар он ба таври мунтазам ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ мавриди омӯзиш қарор дода шудааст.

3. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 8 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расонида шудаанд, ки онҳо фарогирандаи мазмун ва моҳияти диссертатсия мебошанд. Теъдоди маводи ҷопшуда ба бандҳои 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошад.

4. Автореферати диссертатсия (гунаи тоҷикӣ ва русӣ) фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошад. Диссертатсияи Каримзода Муҳаммад Лалмуҳаммад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳаммадович) бошад

таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта буда, аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Бинобар ин, қайд намудан ба маврид аст, ки диссертатсия ба талаботи бандҳои 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ мазкур аз муқаддима, чор боб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёт ташкил ёфта, дар асоси талаботи “Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва дигар маводди илмӣ (фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июни соли 2024, №493)” таҳия гардидааст.

Дар қисмати муқаддимаи диссертатсия муаллиф мубрами мавзӯро асоснок карда, дараҷаи таҳқиқи мавзуи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо), мавзӯҳои илмӣ, мақсади таҳқиқот, вазифаҳои таҳқиқот, объекти таҳқиқот, мавзуи таҳқиқот, асосҳои назариявии таҳқиқот, навгонии илмӣ таҳқиқот, нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯйи мавзуи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсияро таҳлил ва баррасӣ намудааст.

Натиҷа, нуқтаҳои навгонӣ ва илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда метавонанд дар назария, тақмили қонунгузорӣ, бартарарф намудани мушкилоти таҷрибаи судӣ дар ин самт ва раванди таълим ба таври васеъ истифода шаванд, ки онҳо саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд. Диссертатсия ба талаботи банди 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

5. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо таҳлилҳо, озмоишҳо, дурустии маълумотҳо, ҳаҷми кофӣ маводи диссертатсия ва мақолаҳо собит карда шудааст. Хулосаву тавсияҳо ба таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқотҳои назариявӣ ва амалӣ асос ёфтаанд.

6. Вобаста ба ин, комиссияи экспертӣ ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи Каримзода Муҳаммад Лалмуҳаммад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳаммадович) дар мавзуи “Ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити

тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) пешниҳод кардан мумкин аст.

Комиссияи экспертӣ диссертатсияи докторанти фалсафа (PhD) Каримзода Муҳаммад Лалмуҳаммад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳаммадович) дар мавзӯи “Ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) дар асоси банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи докторанти фалсафа (PhD) Каримзода Муҳаммад Лалмуҳаммад (Каримов Муҳаммад Лалмуҳаммадович) дар мавзӯи “Ташаккул ва динамикаи тағйирёбии хусусиятҳои геоэкологии маҷрои болооби ҳавзаи дарёи Вахш дар шароити тағйирёбии иқлим ва афзоиши сарбории техногенӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) барои ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи экспертӣ муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқашон ба ихтисоси 6D091100-Геоэкология ва идоракунии истифодабарии табиат (6D091101.02-Соҳаи илмҳои география) мувофиқатдоранд ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

– **Муҳаббатов Холназар Муҳаббатович** – доктори илмҳои география, профессори кафедраи методикаи таълими география ва туризми Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ.

– **Қувватов Файзиддин Мирзомуродович** – номзади илмҳои география, мудири кафедраи иқтисодӣ ва методикаи таълими географияи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав.

3. Ба сифати **муассисаи пешбар** – Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ тавсия дода мешавад.

4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимояи диссертатсия дар сомонаҳои Муассисаи давлатии таълими “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳукуқи дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои геология ва минерология, профессор,
аъзои шурои диссертатсионӣ

Абдурахимов С.Я.

Аъзоёни комиссияи экспертӣ:

доктори илмҳои техника,
аъзои шурои диссертатсионӣ

Қодиров А.С.

номзади илмҳои география, дотсент,
аъзои шурои диссертатсионӣ

Турдиев Т.М.

Имзоҳои комиссияи экспертиро тасдиқ менамоям:

Котиби илмӣ
шурои диссертатсионӣ

Саидова Д.Н.

« 22 » январь 2025 с.